

A mezőtúri szövetkezeti mozgalom kezdetei

A mezőtúri termelőcsoportok, rizstermelő szövetkezetek sajátos körülmények között alakultak meg a felszabadulást követően. Itt ugyanis nem a volt gazdasági cselédből lett újjgazda, hanem a város kubikossága volt a kezdeményezője, később agitálója is az újnak.

Hogy miért vált a szövetkezeti mozgalom vezető erejévé a sokat próbált, nélkülözéseken, szenvedéseken edződött kubikostársadalom, az a kubikosmentalitásban keresendő leginkább. Ugyanis a szervezettség, az összetartás, a kis csoportos, úgynevezett bandafegyelem tartotta össze már csaknem egy évszázad óta a kubikosembereket. A mezőtúriakra jellemző volt a kettős kötődés, a nyár az arató-cséplő bandaké volt, a tavasz és az őszi a kubikosbandaké. Az a bandagazda, aki összetartotta csapatát a földeken és a pesti aszfalton is, méltán maradt vagy vált vezetőjévé, elnökévé a harminchárom kis termelőcsoport többségének Mezőtúron is.

Az előzményekről, a gazdasági környezetről tudni kell még, hogy a városnak óriási határa volt ebben az időben. 72 ezer holdon (43 ezer ha) feküdt a túri határ és ekkor még csaknem tízezer ember élt a 3500 tanyán, kis parcellák között. A tanyákhoz nadrágszíjparcellák csatlakoztak és ilyenek alakultak ki a Harkányi birtok felosztásakor is 1945-ben amikor is a volt urakági cseléd a kapott 10-15 hold földjére a szintén felosztott gazdaságiépület-részből, régi istállóból tanyát épített, mellé szalmatetőt, istállót, ólakat húzott és pár hónappal a földosztás után már művelte is a kapott birtokot. A tanyásgazda, a középparaszt és az újjgazda — a volt cseléd —, aki alighogy megvetette a lábát a sajátján, még nem akart és nem is akarhatott szövetkezetet. Aki akart, az a kubikos vagy a nincstelen törpebirtokos volt, akit a gazdasági kényszer is hajtott a szövetkezet felé.

A személyi feltétel megvolt, a társadalmi, gazdasági kényszer sem változott, hiszen az újjépítés hősi időszaka véget ért, és 1948-ban már egyre többször jöttek vissza a mezőtúri kubikosok is Pestről, mert nem volt munka. A romeltakarítás véget ért, új beruházáshoz abban a bizonytalan helyzetben nem kezdett senki. Így a helybeli megélhetési forrást kellett megkeresni a túriaknak is. A forrás megtalálásához alkalmas hely volt a város minden részén megtalálható kaszinó, ahol a kubikosok a telet eltöltötték. Az volt a „kultúrközpont”, a könyvtár, itt lehetett beszélgetni éjfélelégig. Itt lehetett gyűlést is tartani. Talán ez volt az oka, hogy a helyi szövetkezetek többsége ezekben a kaszinókban alakult meg. Itt választották meg az elnököt, a vezetőséget, kalapból az újságszéléből kivágott cédulákra írt nevek közül, egy cigarettányi gondolkodási idő alatt. Akkor még nem kellett jelölőbizottság, sem szavazólap. Egymás szemébe nézve, nyíltan mondták ki, amit gondoltak.

Így alakult meg a városban a főleg rizstermelésre szakosodott kis termelőcsoportok jó része. A tárgyi feltétel is adott volt már ekkorra, hiszen a város Latárának különböző részein, különösen a szikes, víznyomott földeken sok elhagyott földterület volt. Ezeket a 40-50 holdas részeket a volt tulajdonosaik parlagon hagyták, egy részük külföldre menekült, így a föld gazdátlanra vált. A földosztásnál ezek a földek még kimaradtak, némelyik három éve nem volt művelve.

A helyi közigazgatás ezeket a földeket adta oda a 15-20 fővel megalakult kis csoportoknak. Szerencsés helyzet volt, hogy többségük a holtágak mellett feküdt, közel a Berettyóhoz, a Köröshöz. Így a kubikos összeegyeztette az ősi mesterségét az újjal, amikor is rizstelepet épített az elhagyott sziken. Ezt szerette, ehhez értett, ehhez nem kellett még sem agronómus, sem mérnök. Hiszen a kubikos megtanulta a pesti csatornaépítésnél vagy a digózásnál a

szintezést, a lejtezést, az egyszerűbb mérnöki fogásokat és most hasznosította magának és a közösségnek, esetenként azzal a furfanggal, amivel egykor a vállalkozót is becsapta.

Az első szövetkezetek vagy családi alapon szerveződtek vagy ismerősökből, régi munkatársakból. Szinte mindegyik az arató-, cséplő- és kubikosbandákra épült, vezetőik pedig a bandagazdák lettek. A munkában részt vettek a családtagok, a feleség és a nagyobb gyermekek is. Az elnök annak, aki megjelent a munkában, egy vonást húzott a neve mellé a noteszébe. A tagok sokszor elkérték ezt a noteszt tőle, és ellenőrizték jól van-e minden, úgy mint valamikor, amikor még a mérnöktől kérték ugyanígy.

Erősödött a közösség az egymásrautaltság nyomán. Habár csaknem 15 éve, már az 1930-as évektől kezdve termeltek rizst kísérletképpen, az első, most már nem gyakorlóévek igen nehezek voltak. A kubikosember addig csak a rézsüre ügyelt, arra, hogy szép legyen a csatorna oldala, de a termeléshez nem volt hozzászokva. Gyakorlatlanságuk miatt sokszor elmosta a víz a gátat, elvitte a vetőmagot. Gyomlálni sem szeretett senki, mert hajladozni kellett. Reklamáltak, hogy ők mindig ásóval, lapáttal keresték a kenyeret, most miért kell ingyen gyerekmunkát végezni.

A fegyelmezőeszköz a hibát vétőknél, a fegyelmetleneknél a külön állítás volt, így a bandákban való munka helyett külön kellett dolgozniuk. Ezen volt a legtöbb vita. Az volt a vélemény, hogy a kubikos mindig csapatban dolgozott, és még büntetésből sem szabad egymástól elválasztani őket. Különbben is miért lett csoport, ha nem dolgozhat együtt az ember, és a kubikos mindig beszélt munka közben, akkor ezt miért vonja meg tőle a bandagazda.

Mélységes demokratizmus jellemezte ennek az időszaknak a szövetkezeteit. Mindenki egységesen egy vonást kapott a napi munkájáért, az elnök és az éjjeliőr is. Az elnök kijelölte kis fapálcákkal, kinek mennyit kell elkészíteni a csatornából. Volt olyan, aki gyengébb fizikumú volt, látta, hogy nem lesz kész akkorra, mint a többiek, ő nem gyújtott rá, csak pár percig ebédelt és közben dolgozott, mert szégyellte volna, ha kevesebbet teljesít, pedig társai kisegítették volna. Aratáskor mindenki egymás nyomában kaszált, de a zsákok is mindenki egyformán tartotta. Akkor még úgynevezett asszony szőtte zsákok is voltak, csépléskor a termést zsákszámra adták, a kubikos megszólította társát, ha nagyobb zsákok hozott, mint ő, vagy összemérték azokat az osztás előtt. Ha kukoricát, krumplit osztottak, akkor minden tagnak egy halmot készítettek, ebből mindenki választhatott, az elnöké volt az utolsó halom. De, amikor porciózták a halmokat, még senki sem tudta, melyik lesz az övé.

Ez volt a hőskor, ami egy-két évig tartott. Az 1951-es szövetkezetesítés során a régiiek 10-15 fős csapatahoz Mezőtúron is 400–500 ember társult, némelyik nem is jókedvűből. A föld ezer holdakra nőtt. A kubikos meg kiöregedett, ilyen nagy terhet, ennyi föld, ember gondját már nem merte vállalni és félreállt. Megmaradtak a régiiek rizsörnek, csatornaörnek, kertésznek. De szervezőképességük, példamutatásuk sokáig hiányzott az új, megnövekedett szövetkezetekből.

Nagy Lajos

A madarak országútján

A madarak vándorlása iránti érdeklődés valószínűleg egyidős az emberiséggel. Az első írásos megemlékezést az Ótestamentumban találjuk, de a maguk idejében Homérosz, Anakreón, Arisztophanész, Arisztotelész és Plinius is megemlékeztek róla. Arisztotelész három csoportra osztotta a madarakat. Az elsőbe tartoztak azok a fajok, amelyek messzire vándorolnak, a másodikba, amelyek télen a hegyekből húzódnak le a völgyekbe, és végül a harmadikba sorolta azokat a fajokat, amelyek áttelelnek, télire is itthon maradnak. Ez a felosztás alapján véve logikus volt, csak hogy Arisztotelész még azt hitte, hogy egyebek mellett a gólyák, pacsirták, fecskék és rigók is ebbe az utolsó csoportba tartoznak, vagyis helyhez kötött madarak. Írásos adatok szerint még a nagy svéd természettudós, Linné is hajlott arra a feltevésre, miszerint a fecskék a tavak mélyén, az iszapba húzódnak és veszélik át a téli hónapokat, de ez az elképzelés általában uralkodó volt a korabeli vezető kutatók között egészen a XVII. század kezdetéig. És hogy ezek a nézetek milyen szívósan tartották magukat, bizonyítja egyebek mellett, hogy bár a kitűnő természetbúvár Buffon 1770-ben már azt hirdette, hogy a fecskék vándormadarak, a nem kevésbé neves tudós, Cuvier még 1817-ben is az iszapban telelés elmélete mellett kardoskodott.

Láthatatlan országutak

Napjainkra már sok mindent sikerült kideríteni a madarak tavaszi és őszi vonulásával kapcsolatban s ami az egyébként valóban láthatatlan, bár évezredek óta „taposott” légi országutakat illeti, számos faj esetében térképeken pontosan ábrázolhatjuk őket. Ez utóbbit a madárgyűrűzésnek és e kutatási irányzat feltalálójának és megalapítójának, H. Ch. C. Mortensen dán tanárnak köszönhetjük, aki 1890-ben seregélyekkel és gólyákkal végzett kísérleteivel az alapjait rakta le a mai, radarral és más érzékeny műszerekkel is végzett vonuláskutatásnak.

A madárvonulás tulajdonképpeni okát és kiindulását illetően a kutatók részben még ma is sötétben tapogatóznak, s bár nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy a vándorlás a jégkorszakkal hozható összefüggésbe, e téren még számos érdekes feladat megfejtése vár az elkövetkező nemzedékekre. Az mindenesetre bizonyos, hogy Európa és Ázsia földjét évezredek alatt kialakult vonulási utak hálózák be és a madarak vándorlása térben és időben ugyancsak az így kialakult szabályok szerint zajlik.

A gyűrűzések mutatták ki például, hogy az európai gólyák vonulása kétirányú. A nyugat-európai állományok Spanyolország és a Gibraltári-szoros érintésével érkeznek Afrika földjére, míg Közép-Európából, így hazánkból is, valamint Európa keleti tájairól a gólyacsapatok Szuez térségében repülnek át a fekete földrészre. A Nílus folyását követve azután az európai gólyák akár Afrika legdélibb csücskéig is eljuthatnak. Magyar gyűrűs példányok is kerültek már kézre Fokföldön, ami légvonalban testvérek között is kétszer tízezer kilométeres, hosszú és veszélyekkel teli vándorutat jelent. Hasonló utat tesznek meg az európai füstifecsék is, amelyek közül néhány példány ugyancsak magyar gyűrűvel a lábán került meg Afrika déli felén. A Tolna megyei Fürgeden 1936 júniusában jelölt fiókárol például Dél-Afrikából Teyateyaneng közeléből érkezett hír. A „Budapest 96720” számú gyűrűt viselő madarat 1937. január 4-én fogták meg, kereken tízezer kilométernyire attól a helytől, ahol fél évvel ezelőtt, egy félhomályos istálló gerendáján épült sárfészekben megpattintotta a rozsdásan pettyezett tojás héját. Hosszú út, hatalmas teljesítmény egy mindössze 18-20 grammos madárkától!

Hazánkat több láthatatlan légi országút érinti, közülük a legjelentősebb a Tisza vonala mentén húzódik. A szőke folyó és a közelében csillogó vizek — néhány száz évvel ezelőtt még lápok és szikes tavak —, ma a védett területek természetes vizein kívül főleg halastavak, kitűnő megszálló- és táplálkozóhelyet nyújtanak számos madárfajnak. Aki a nyár végén, augusztusban vagy később, ősszel, szeptember—októberben jár ezen a vidéken, esetenként hatalmas madártömegekben gyönyörködhet. A legkülönbözőbb récék, elsősorban tőkések, de egyéb fajok, csörgő-, kanalas, barát- és más récék úsznak csapatosan a tavakon vagy repülnek suhogó szárnyakkal egyik vízről a másikra. A sekélyvizű parti részekben gémelek, kócsagok várják a jó szerencsét, körülöttük bíbécék, godák, különböző cankók, lilék és partfutók keressélnék. Különösen megnő az utóbbiak, az úgynevezett parti madarak száma, ha leeresztett halastóra bukkannak valahol. A híg iszapban és a visszamaradó sekély pocsolókban rengeteg apró rákot, férget és egyéb olyan élőlényt találnak, amelyek kedvenc csemegéi ezeknek a madaraknak.

Úgyanezek a fajok tavasszal, fészkelőházjuk felé tartva, ismét megjelennek a magyar Alföldön, elsősorban a Tisza vonala mentén. A különbség csak annyi, hogy a madarak többsége ilyenkor, március—májusban, úgynevezett nászruháját viseli. A gyakran nagy csapatokba tömörülő godák például már messziről vörösödnek, de sűrűn hallatják jellegzetes nászhangjaikat is. Gyönyörűen színezettek a tavaszi időszakban a récék is, felismerésük, különösen a gácséroké, ilyenkor a legkönnyebb.

Nagyon érdekes a darvak őszi vándorútja Magyarországon át. A szépen krúgató, nagy madarak a századfordulón még költöttek a Balaton menti Berekben és a keleti nagy mocsarakban, ma csak vonulásuk során érintik a Kárpát-medencét. Tavasszal többnyire csak a mgasban húzó V betűket látjuk, esetleg a felhők közül alápermetező szép hangjaikra figyelünk fel, a madarak sietnek az északi költőhelyek felé és többnyire leszállás nélkül repülnek át hazánk felett. Ősszel viszont más a helyzet, a darvak nem sietnek, ráérnek, akár több hónapig is elidőznek, sőt kedvező időjárás esetén kisebb csapataik át is telelnék nálunk. A vonulás idején Magyarországon elméletileg bárhol találkozhatunk repülő darvakkal, de igazán nagy mennyiségben, több ezres csapatokban csak a számukra kijelölt „országút” mentén, hazánk délkeleti felén és ott is főleg Kardoskút környékén mutatkoznak. Napköz-

ben a kukoricatarlókat járják, ahol az elhullott szemek után keresgélnek, este pedig csapat csapat után húz be a sekélyvizű védett tóra, hogy ott töltsék az éjszakát. A beszállt madarak gyakran táncolnak is ilyenkor, szárnyaikkal csapkodva jellegzetesen ugrálnak egymás körül.

A darvak minden őszi menetrendszerű pontossággal érkeznek hazánkba s keleti határaink mentén húzódnak Kardoskút felé. Az pedig, hogy ott ennyire rendszeresen és soká kitartanak, elsősorban a jó táplálkozási lehetőségekkel és a minden zavarástól mentes, védett éjszakázóhellyel magyarázható.

*Minden őszi nagy csapatokban érkeznek Kelet-Európa felől a vetési varjak.
(Bécsy László felvétele)*

Majdnem egész évben vonulás

Sokan úgy gondolják, hogy a madárvonulás csak a szigorúan vett tavaszi és őszi hónapokra szorítkozik, holott vándorló madarakkal szinte az év minden szakaszában találkozhatunk. Az őszi vonulás például már júliusban megindul, az utolsó tavaszi vonulókkal, megkésített gezekkel, sarlósfecskékkel, kis kócsagokkal néha június elején találkozunk. Amikor jó néhány madárfaj még fiókáit nevelgeti a fészkekben, az első sisegő füzikék, örvös légykapók, nagy fülemülék és karvalyposzáták már mozgolódnak, elhagyják a költőhelyeket és megindulnak a teletérületek felé. Így van ez még akkor is, ha mint például egyes gémféléknél, először a tulajdonképpen vonulási iránnyal egészen ellentétes irányba indulnak el, s közben nemegyszer tekintélyes távolságokat repülnek be. A német nyelv *Zwischenzug*-nak, köztes vonulásnak nevezi ezt a jelenséget, amit számos faj esetében gyűrűzésekkel is bebizonyítottak.

Bár például a pesti Gellérthegyen az első sisegő füzikék és örvös légykapók már július második felében felbukkannak és ettől kezdve folyamatosan láthatók, a vonulás befejezéséig, a mindenki számára érzékelhető nagy vándorlás augusztus második felétől október derekáig, tavasszal márciusban és áprilisban tart, ebben az időszakban a legkifejezőbb. Ami az apró énekeseket illeti, tavasszal az újra felcsendülő madárdal alapján tájékozódhatunk a legkönnyebben. Az egyes fajok kis különbséggel nagyjából minden évben azonos időszakban érkeznek. A sort többnyire a mezei és erdei pacsirták, seregélyek nyitják, ezek nagyon

gyakran már február második felében felbukkannak. Kedvező időjárás esetén e fajok között mindig találunk áttelelőket, ugyanez vonatkozik természetesen egyéb korai érkezőkre, kormoránra, nagy kócsagra, szürke gémre, nyári lúdra stb. is.

Márciusban az erdőszéleken és bokrosokban, de a kiskertek élősövényeiben is mindenütt ott láthatjuk a vonuló vörösbegyeket, ilyenkor szólal meg a csilpcsalp-füzike hangos „csip-csup”-ja, a fekete sapkás barátposzáta csengő éneke és a vasúti töltések mentén, bokros domboldalokon élő cigány-csaláncsúcs rövid, de kedves éneke is. Április a tavaszi vonulás fő ideje, ekkor érkezik az erdőszélek, parkok és bokrosok mesterdalnoka, a fülemüle, de ilyenkor foglal területet és kezd énekelni a kerti rozsdafarkú, a kerti és kis poszáta, a nádírigó és még sok más madár is. A sort a legkésőbbben, május első napjaiban érkezők, a sárgarigó, a karvalyposzáta, a kis őrgébics, a geze és a sarlósfecske zárják, de közöttük mindig akadnak jócskán megkészt, a hó végéig vagy akár még június első napjaiban vonuló példányok.

A madárvonulás néha nagyon magasán, de a kis énekeseknél viszonylag alacsonyan, többnyire 600-1000 méter alatt zajlik. Akadnak kivételek is. Pontos mérésekkel bizonyították, hogy a nálunk is gyakori örvös galambok nem egyszer 2400 méter magasra, a vetési varjak pedig akár 2500 méternyire is felemelkedhetnek vándorútjuk közben. Nevadában egy tókécs réce 6400 méteren ütközött egy arra haladó repülőgéppel, de a Himalája felett átvonuló madarak, például az indiai lúd, amely közép-ázsiai fészkelőhelyeiről Indiába vonul, a magas hegyek miatt kénytelen 9000—10 000 méternyire emelkedni. Ezeket a fajokat szabad szemmel vonulás közben megfigyelni természetesen többnyire lehetetlen.

Az alacsonyan, közvetlenül a talaj felett repülő énekesmadarak viszont a felületes szemlélő számára gyakran nem is tűnnek vonulóknak. A rozsdás csaláncsúcsok például kukoricák csúcsán vagy a rétek alacsony bokrain ringatóznak, onnét vadászgatnak, de közben néhány száz méterrel mindig odébb repülnek. A sárgarigók egyik fasorból, erdőfoltból a másikba váltanak át, hamarjában „leemelnek” néhány hernyót a levelekről, aztán máris utaznak tovább. A fecskék lazán összetartó kisebb-nagyobb csapatai gyakran órákon át vonulnak a rétek és nádasok felett, mindig ugyanabba az irányba. Ha csupán egyetlen ilyen kis csoportot látunk, semmi feltűnőt nem találunk benne. De ha az ember például egy megfigyelőtoronyból órákon át figyel a környéket, a folyamatosan vonuló fecskék és más madarak látványa valami egészen sajátos élményt nyújt számára.

H. Gátke a világhírű Helgolandi Madárvárta megalapítója még azt gondolta, hogy a kékbegyek Egyiptomból egyetlen éjszaka tesz ki meg az utat Helgoland szigetéig. Ma már tudjuk, hogy a madarak átlagos vonulási sebessége — különösen ősszel, amikor nem hajtja őket a szaporodási ösztön — lényegesen kisebb annál, mint azt korábban feltételezték. Mérések szerint például a füstifecske vonulási sebessége 44 km/óra, ami persze nem jelenti azt, hogy a vándorok nem „kapcsolnak rá” azonnal, ha ősi ellenségük, a kabasólyom feltűnik a közelben. A csízék 51 km/óra, a vetési varjak és erdei pintyek 52,2 km/óra, a csókák 61,2 km/óra, a seregélyek 74,2 km/óra sebességgel repülnek. Az átlagsebességben természetesen a beiktatott táplálkozási szünetek is benne foglaltatnak. Lényegesen gyorsabban utaznak a récék és parti madarak, átlagsebességük elérheti a 90 km/órát is.

Vannak nappal, illetve éjszaka csapatosan és magányosan vonuló madarak is. Napvilágnál repülnek egyebek mellett a fecskék és a gólyák, éjszaka a fülemülék, poszáták, nádiposzáták és az énekes rigó, melynek jellegzetes „cip” hangját októberi estéken és éjszakákon a nagyvárosok felett is gyakran hallani. Mindenki előtt ismertek az északi tundrák felől ősszel érkező vetési ludak és lilikek magasban úszó V betűi. Ezek a nagy madarak csapatosan vonulnak és annak a bizonyos V betűnek valószínűleg aerodinamikai szempontból is komoly jelentősége van. Az élen haladó madarak időnként váltják egymást, a fiatal, gyengébb példányok pedig könnyebben eveznek az előttük haladó nyomában. Gyakran libasorban repülnek a kormoránok, egyes bukórécék és az alkák, széles frontban az örvös ludak és a tengerpartok mentén nálunk is gyakran megfigyelhető havasi partfutók és pajzsos cankók, de a vetési varjak és a különböző pintyfélék is csapatban érzik magukat a legnagyobb biztonságban vonulás közben.

Némely fajknál a család is összetart a vándorút során. A ludak például többnyire együtt vonulnak az évi szaporulatukkal, a récéknél azonban legfeljebb a tojó marad a fiatalokkal, a gácsérok már sokkal korábban faképnél hagyták a családot. Az énekeseknél tavasszal rendszerint a hímek érkeznek először, néhány nappal vagy akár héttel a tojók előtt. Ősszel viszont nemegyszer fordított a helyzet. A már említett Helgoland szigeten figyelték meg, hogy például pacsirták, kerti rozsdafarkúak, erdei pintyek és nádi sármányok három jól elkülöníthető csoportban repültek dél felé. Az elsőkben kaptak helyet az az évi fiatalok, őket

a tojók követték, majd a hímek következtek. Ismeretes, hogy a kakukk és a töviszúró gébics fiataljai tovább maradnak itthon mint az öreg példányok. Újabbán Moreau Egyiptomban végzett megfigyelései derítettek fényt arra, hogy hasonlóképpen viselkedik a kövirigó és a barátposzáta is.

Titokzatos madárvonulás — szoktuk mondani, pedig valójában mindez talán nem is olyan titokzatos. Csupán egyike azoknak az évente visszatérő csodálatos színjátékoknak, amelyekkel a természet ajándékoz meg bennünket. Sok mindent tudunk már vándormadarainkról, de számos helyen még ma is sötétben tapogatózunk. A szerte a világon végzett szorgos kutatómunka azonban előbb-utóbb bizonyára meghozza a gyümölcsét és fellibben a fátyol a ma még talán valóban titokzatosnak tűnő részletekről is. Ebből a nagy, nemzetközi összefogással zajló munkából a Magyar Madártani Egyesület is kiveszi a részét. A tagjai által évente megjelölt 50-70 ezer madár is szolgáltat néhány szerény adatot ahhoz a nagy egészhez, melynek révén egyszer majd feleletet kapunk minden ma még nyitott kérdésre, és láthatóvá válnak az utolsók is a jelenleg még láthatatlan légi országutak közül.

Schmidt Egon

Hírek Balatonfüredről

Fáy András (1786—1864), a „Nemzet Minde-nese”, az első hazai takarékpénztár életre hívója, a Balaton melléki gyógyvizek dicsőítője; Kelén és Helka, vidékünk tündérmeséinek ápolója emléktáblát kapott Balatonfüreden. Születése 200. évfordulóján a Városvédő- és Szépítő Egyesület javaslatára, a helyi OTP nem kis anyagi áldozatok árán megvalósította a szép elképzeléseket. 1987. november 11-én avatta fel dr. Zákonyi Ferenc, Balatonfüred díszpolgára Fáy András emléktábláját a Füredi Panteonban

*

Ferencsik János Zeneiskola Balatonfüred. 1987. október 30-án Navracscics Tibor, Veszprém megye tanácselnök-helyettese leplezte le azt az emléktáblát, amellyel a zeneiskola Füred díszpolgárára és önzetlen mecénására, néhai Ferencsik Jánosra emlékezett, s akinek nevét mostantól fogva viseli. A világhírű karmester több évtizedet töltötte Füreden, szinte az év minden szakában lehetett vele találkozni, ismerte őt a város Aráctól Füredig, a Fürdőteleptől a Tamáshegyig, ahogy a Karnagy Úr is számon tartotta Balatonfüredet bárhol is megfordult a nagyvilágban. Mint tamás-hegyi szomszédja és tisztelője jó néhány levelét és képeslapját őrzöm — az utolsó beszélgetést is nekem jutott részemül elkészíteni vele. Az interjút kísérő, töltőtollal írt kézírásos leveléből idézek most pár sort: „... Július első pár napján még tennivalóim lesznek, de aztán augusztus közepéig... a Tamáshegyen fogok megbékélni sorssal és világgal... Budapest, 1983. március 15...” Tiszta embersége, őszinte és igaz magyarsága sokak számára maradhat követendő példa itthon és a távolban. (Szekér Ernő)

*

1987. szeptember 27-én a Hazafias Népfrent, a Városvédő- és Szépítő Egyesület, valamint a Jókai Kör koszorút helyezett el a Füredi Panteonban a 215 éve született Kisfaludy Sándor emléktáblájánál. Balatonfüred különösen is büszke a költőre: neki köszönhetjük, hogy 1831-ben itt nyílt meg — közadakozásból — Dunántúl első magyar nyelvű közházája. Néhány éve még rangos — egyhetes — ünnepségsorozattal emlékeztek a színházalapító költőre és elévülhetetlen érdemeire, utóbb már csak három nap, majd a pénzügyi nehézségek miatt mindez már csak egy, illetve fél napra, s néhány koszorúra korlátozódott. Nem lenne haszontalan, ha a három Balaton-parti megye összefogásával minden év július első napját (ekkor volt a megnyitó) közös anyagi áldozatok vállalásával, a haza vagy legalábbis a Dunántúl színházi napjává nyilvánítanák. Kisfaludy Sándor több, mint másfél száz éve már megtette az első lépést, most csak követőkre lenne szükség!